

ЗАТВЕРДЖУЮ
Директор Андрушківського
ліцею ім. А.Н.Вітрука

Наталія ОСАДЧА

«31» серпня 2023р.

ОСВІТНЯ ПРОГРАМА

**Андрушківського ліцею
ім. А.Н.Вітрука
Андрушківської сільської ради
на 2023/2024 навчальний рік**

СХВАЛЕНО

на засіданні педагогічної ради
від 29 серпня 2023 року,
протокол № 1

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА
до освітньої програми Андрушківського ліцею ім. А.Н.Вітрука
Андрушківської сільської ради Житомирської області

1. Мета освітньої програми:

- реалізація змісту навчання, що забезпечує розвиток здібностей дитини, становлення її як повноцінної, соціально активної, конкурентноздатної особистості, яка володіє ключовими компетентностями (вільне володіння державною мовою; здатність спілкуватися рідною (у разі відмінності від державної) та іноземними мовами; математична компетентність; компетентності у галузі природничих наук, техніки і технологій; інноваційність; екологічна компетентність; інформаційно-комунікаційна компетентність; навчання впродовж життя; громадянські та соціальні компетентності, пов'язані з ідеями демократії, справедливості, рівності, прав людини, добробуту та здорового способу життя, з усвідомленням рівних прав і можливостей; культурна компетентність; підприємливість та фінансова грамотність);
- забезпечення діяльній спрямованості навчання, яке передбачає постійне включення учнів до різних видів педагогічно доцільної активної навчально-пізнавальної діяльності, а також практичну його спрямованість;
- реалізацію в освітньому процесі міжпредметних і внутрішньопредметних зв'язків;
- зосередження педагогічного колективу на цілеспрямованості, системності і єдності діяльності в змісті освіти.

2. Нормативно-правове забезпечення:

- Державний стандарт початкової освіти, затверджений Постановою Кабінету Міністрів України від 21.02.2018 року №87;
- Державний стандарт базової і повної загальної середньої освіти в 5-6 класах, затвердженого Постановою КМУ від 30.09.2020 р. №898; в 7-9 класах, затвердженого Постановою кабінету Міністрів України від 23 листопада 2011 року №1392;
- Державний стандарт початкової загальної освіти для дітей з особливими освітніми потребами, затверджений Постановою Кабінету Міністрів України від 21 серпня 2013 року №6;
- Типова освітня програма, розроблена під керівництвом О. Я. Савченко (1-2 класи); Нова українська школа, затверджена наказом МОН України від 12.08.2022 № 743.
- Типова освітня програма, розроблена під керівництвом О.Я. Савченко (3-4 класи); Нова українська школа, затверджена наказом МОН України від 12.08.2022р. № 743.

- Типова освітня програма для 5-9 класів закладів загальної середньої освіти, затверджена наказом МОН України від 19.02.2021 №235;
- Типова освітня програма для 6-9 класів закладів загальної середньої освіти II ступеня, затверджена наказом Міністерства освіти і науки України від 20.04.2018 року № 405,(зі змінами внесеними наказом МОН від 03.08.2022р. №698);
- Типова освітня програма закладів загальної середньої освіти III ступеня, затверджена наказом МОН від 20.04.2018 № 408 (у редакції наказу МОН від 28.11.2019 №1493 зі змінами (зі змінами внесеними наказом МОН від 03.08.2022 р. №698).

3. Термін реалізації: 2023-2024 навчальний рік

4. Структура програми:

- 1 розділ**– початкова освіта,
- 2 розділ** – базова середня освіта,
- 3 розділ** – повна середня освіта.

Кожна з них визначає:

1.Загальний обсяг навчального навантаження, орієнтовну тривалість і можливі взаємозв'язки окремих предметів, факультативів, курсів за вибором тощо, зокрема їх інтеграції, а також логічної послідовності їх вивчення.

2.Очікувані результати навчання учнів.

3.Рекомендовані форми організації освітнього процесу та інструменти системи внутрішнього забезпечення якості освіти.

4.Вимоги до осіб, які можуть розпочати навчання за цією Типовою освітньою програмою.

5. Напрямки реалізації.

Згідно з чинним законодавством організувати освітній процес відповідно до рівнів типових освітніх програм трьох ступенів навчання:

- I ступінь – початкова освіта тривалістю чотири роки;
- II ступінь – базова середня освіта тривалістю п'ять років;
- III ступінь – повна середня освіта тривалістю два роки.

1).При реалізації освітньої програми забезпечити:

- логічну послідовність вивчення предметів, що розкривається у відповідних навчальних програмах;

- рекомендовані форми організації освітнього процесу, основними формами якого є різні типи уроку: формування компетентностей; розвитку компетентностей; перевірки та/або оцінювання досягнення компетентностей; корекції основних компетентностей; комбінований урок. Також рекомендованими формами організації освітнього процесу є екскурсії, віртуальні подорожі, уроки-семінари, конференції, форуми, спектаклі, брифінги, квести, інтерактивні уроки

(уроки-«суди», урок-дискусійна група, уроки з навчанням одних учнів іншими), інтегровані уроки, проблемний урок, відео-уроки, прес-конференції, ділові ігри тощо;

– використання в освітньому процесі сучасних інноваційних технологій, систем (методик) навчання;

– науково-дослідницьку діяльність, участь у проєктах;

– роботу з обдарованими дітьми;

– навчання дітей з особливими освітніми потребами.

2). Здійснити навчально-методичне забезпечення освітнього процесу, зокрема підручниками та навчальними посібниками, схваленими Міністерством освіти і науки України.

3). Спрямувати освітній процес на задоволення потреб учнів у виборі програм навчання.

4). Продовжувати запроваджувати в освітній процес школи сучасні технології навчання, зокрема: проєктні, інформаційно-комунікаційні, критичного мислення, інтерактивні технології, окремі освітні тренди.

5). Враховуючи особливості організації освітнього процесу та індивідуальні освітні потреби учнів, особливості регіону, рівень навчально-методичного та кадрового забезпечення сформувавши варіативну складову навчального плану, спрямувати її на підсилення предметів інваріантної складової, запровадження факультативів, курсів за вибором, що розвивають індивідуальну орієнтованість особистості та формують її всебічний розвиток та на посилення вивчення предметів, які винесено для складання ЗНО.

6). Реалізувати навчання за наскрізними лініями через організацію розвивального освітнього середовища, роботу в проєктах, позакласну навчальну роботу і роботу гуртків.

7). Створити умови для навчання дітей з особливими освітніми потребами.

6. Принципи реалізації освітньої програми:

– забезпечення якості освіти та якості освітньої діяльності;

– забезпечення рівного доступу до освіти без дискримінації за будь-якими ознаками, у тому числі за ознакою інвалідності;

– розвиток інклюзивного освітнього середовища;

– забезпечення універсального дизайну та розумного пристосування;

– науковий характер освіти;

– цілісність і наступність системи освіти;

– прозорість і публічність прийняття та виконання управлінських рішень;

– відповідальність закладу освіти перед суспільством;

– інтеграція з ринком праці;

- нерозривний зв'язок із світовою та національною історією, культурою, національними традиціями;
- свобода у виборі видів, форм і темпу здобуття освіти, освітньої програми, закладу освіти;
- гуманізм;
- демократизм;
- єдність навчання, виховання та розвитку;
- виховання патріотизму, поваги до культурних цінностей українського народу, його історико-культурного надбання і традицій;
- формування усвідомленої потреби в дотриманні Конституції та законів України, нетерпимості до їх порушення;
- формування поваги до прав і свобод людини, нетерпимості до приниження її честі та гідності, фізичного або психічного насильства, а також до дискримінації за будь-якими ознаками;
- формування громадянської культури та культури демократії;
- формування культури здорового способу життя, екологічної культури і дбайливого ставлення до довкілля.

Інклюзивна форма навчання

На підставі Постанови Кабінету Міністрів України від 15.09.2021р. №957 «Про затвердження Порядку організації інклюзивного навчання у закладах загальної середньої освіти зі змінами внесеними згідно з Постановою Кабінету Міністрів від 26.04.2022р. №483, висновку про комплексну психолого-педагогічну оцінку розвитку дитини КУ «Інклюзивно-ресурсний центр Попільнянської селищної ради Житомирської області» та з метою реалізації права дитини з ООП на освіту відкрито інклюзивний клас.

Порядок поділу класів на групи

При вивченні окремих предметів у закладах загальної середньої освіти(додаток 2 до наказу Міністерства освіти і науки України від 20.02.2002 № 128, зареєстрованого в Міністерстві юстиції України 06.03.2002 р. за № 229/6517, із змінами, внесеними згідно з наказом Міністерства освіти N 572 від 09.10.2002 наказом Міністерства освіти і науки, молоді та спорту N 921 від 17.08.2012 наказом Міністерства освіти і науки N 401 від 08.04.2016) класи діляться на групи під час вивчення української мови, іноземної мови, трудового навчання за умови наповнюваності більше 27 учнів у класі та під час проведення практичних занять з інформатики з використанням комп'ютерів за умови не менше 8 учнів у групі. Це зафіксовано в освітній програмі закладу освіти.

Оцінювання результатів навчання здобувачів освіти

Оцінювання результатів навчання учнів у закладах загальної середньої освіти урегульовано такими документами:

- Закон України «Про повну загальну середню освіту» (стаття 17);

- Порядок зарахування, відрахування та переведення учнів до державних та комунальних закладів освіти для здобуття повної загальної середньої освіти (Наказ МОН від 16.04.2018 року №367)

- Методичні рекомендації щодо оцінювання результатів навчання учнів 1-4 класів закладів загальної середньої освіти (Наказ МОН від 13.07.2021 р. №813)

- Методичні рекомендації щодо оцінювання навчальних досягнень учнів 5-6 класів (Наказ МОН від 01.04.2022 р. № 289)

- Інструкція з ведення класного журналу 5-11(12)-х класів загальноосвітніх навчальних закладів, затверджена наказом Міністерства освіти і науки України від 03.06.2006 № 496;

- Методичні рекомендації щодо заповнення класних журналів початкових класів НУШ (Наказ МОН від 02.09.2020 р. №1096);

- Критерії оцінювання навчальних досягнень учнів (вихованців) у системі загальної середньої освіти, затверджених наказом Міністерства освіти і науки, молоді та спорту України від 13 квітня 2011р. № 329 (zareestrovano v Ministerstvi yustitsii Ukraini vid 11 travnya 2011 p. za № 566/19304);

- Орієнтовних вимог оцінювання навчальних досягнень учнів із базових дисциплін у системі загальної середньої освіти, затверджених наказом Міністерства освіти і науки України від 21 серпня 2013 р. № 1222.

Тематичне, семестрове, річне оцінювання

При виставленні **тематичної оцінки** враховуються всі види навчальної діяльності, що підлягали оцінюванню протягом вивчення теми. При цьому проведення окремої тематичної атестації при здійсненні відповідного оцінювання не передбачається.

Семестрове оцінювання здійснюється на підставі тематичних оцінок.

При цьому мають враховуватися динаміка особистих навчальних досягнень учня (учениці) з предмета протягом семестру, важливість теми, тривалість її вивчення, складність змісту тощо.

Річне оцінювання здійснюється на підставі семестрових або скоригованих семестрових оцінок. Річна оцінка не обов'язково є середньоарифметичним від оцінок за I та II семестри. При виставленні річної оцінки мають враховуватися: динаміка особистих навчальних досягнень учня (учениці) з предмета протягом року, важливість тем, які вивчались у I та II семестрах, тривалість їх вивчення та складність змісту; рівень узагальнення й уміння застосовувати набуті протягом навчального року знання тощо. Відповідно до чинних нормативних актів і семестрова і річна оцінки можуть підлягати коригуванню. Коригування семестрової оцінки проводиться згідно з пунктом 3.2. Інструкції з ведення класного

журналу 5-11(12)-х класів загальноосвітніх навчальних закладів, затвердженої наказом Міністерства освіти і науки України від 03.06.2006 № 496.

Коригування річної оцінки проводиться згідно з пунктами 9-10 Порядку переведення учнів (вихованців) закладу загальної середньої освіти до наступного класу, затвердженого наказом Міністерства освіти і науки України 14.07.2015 № 762 (у редакції наказу Міністерства освіти і науки України від 08 травня 2019 року № 621), зареєстрованого в Міністерстві юстиції України 30 липня 2015 р. за № 924/27369, річне оцінювання може коригуватись.

Оцінювання учнів 5-6 класів НУШ

Згідно з Державним стандартом оцінювання учнів 5-6 класів має бути зорієнтованим на обов'язкові результати навчання й орієнтири їх оцінювання та на очікувані результати навчання, передбачені навчальною програмою з відповідного предмета/інтегрованого курсу. Оцінювання результатів навчання учнів 5-6 класів НУШ здійснюється відповідно до Методичних рекомендацій, затверджених наказом МОН від 01.04.2022 №289. Для забезпечення наступності між початковою та базовою середньою освітою в учнів 5 класів здійснювати формувальне оцінювання протягом адаптаційного періоду (вересень-жовтень). Семестрове оцінювання здійснювати за 12 бальною шкалою за результатами тематичного оцінювання та контролю груп загальних результатів. Річне оцінювання здійснювати за 12 бальною шкалою на підставі семестрових оцінок.

Структура навчального року

Відповідно до статті 16 Закону України "Про загальну середню освіту" навчальний рік розпочинається у

День знань - 1 вересня і закінчується не пізніше 1 липня наступного року.

Навчальні заняття організовуються за семестровою системою в такі терміни:

1 вересня – свято Першого Дзвоника

I семестр – з 01.09.2023 р. по 22.12.2023р.

II семестр – з 08.01.2024 р. по 31.05.2024р.

Впродовж навчального року для учнів проводяться канікули:

- осінні - з 23.10.23 по 29.10.23;
- зимові - з 25.12.23 по 07.01.24;
- весняні - з 25.03.24 по 31.03.24.
- Додаткові канікули для учнів 1-го класу з 19.02.2024 по 25.02.2024 року.

Передбачається можливість вносити зміни до термінів проведення канікул, початку та завершення навчальних семестрів з огляду на епідеміологічну ситуацію та військовий стан у країні. Продовження навчання здобувачами освіти за більш безпечними для них формами (індивідуальною, дистанційною).

Навчальний процес у закладі організовується за 5-денним робочим тижнем.

Заходи під час воєнного стану

- У зв'язку з військовою агресією Російської Федерації проти України в країні введено військовий стан (Указ Президента України від 24 лютого 2022 року №64/2022 «Про введення воєнного стану в Україні»). На виконання наказу МОН України від 21 березня 2022 року №274 «Про деякі питання організації здобуття загальної середньої освіти та освітнього процесу в умовах воєнного стану в Україні», листа МОН України від 16.08.2023 року № 1/12186-23 «Про організацію 2023/2024 навчального року в закладах загальної середньої освіти» та з метою безпечного освітнього процесу, з урахуванням наявних в ліцеї та його філіях укриттів, на виконання рішення педагогічної ради (протокол №1 від 29.08.23р.) організований освітній процес у 2023-2024 навчальному році в очному форматі, а саме:
- В Андрушківському ліцеї навчання 1-4 класів та 5-11 класів здійснювати у очному форматі в одну зміну;
- В Макарівській філії навчання 1-9 класів здійснювати в очному форматі в одну зміну;
- В Харліївській філії навчання 1-4 класів, 5-9 класів та дошкільної групи здійснювати в очному форматі у дві зміни.

ВИКОРИСТАННЯ ЛІТЕРАТУРИ В ОСВІТНЬОМУ ПРОЦЕСІ

В освітньому процесі закладам загальної середньої освіти використовувати лише навчальну літературу, що має гриф Міністерства освіти і науки України або висновок «Схвалено для використання в загальноосвітніх навчальних закладах» відповідною комісією Науково-методичної ради Міністерства освіти і науки України. Перелік навчальної літератури постійно оновлюється і доступний на офіційному веб-сайті Міністерства (<https://mon.gov.ua/>) та на веб-сайті ДНУ «Інститут модернізації змісту освіти» (<https://imzo.gov.ua/pidruchniki/pereliki/>).

На веб-сайті ІМЗО в розділі «Електронна бібліотека», крім електронних версій підручників, розміщені художні та науково-популярні видання серії «Шкільна бібліотека» для 5-6 класів закладів загальної середньої освіти (<https://lib.imzo.gov.ua/>).

ПЕРЕЛІК НАВЧАЛЬНИХ ПРОГРАМ РОБОЧОГО НАВЧАЛЬНОГО ПЛАНУ

№	Навчальна дисципліна	Назва програми, автор	Рік/ видавництво	Ким дозволено для використання
Початкова школа 1-4 клас				
1	Українська мова	ТИПОВА ОСВІТНЯ ПРОГРАМА ДЛЯ ЗЗСО 1-4 класи, розроблена під керівництвом О.Я. Савченко	2018, mon.gov.ua	Затверджена наказом МОН України від 12.08.2022 №743
2	Літературне читання	ТИПОВА ОСВІТНЯ ПРОГРАМА ДЛЯ ЗЗСО 1-4 класи, розроблена під керівництвом О.Я. Савченко	2018, mon.gov.ua	Затверджена наказом МОН України від 12.08.2022 №743
3	Іноземна мова (англійська)	ТИПОВА ОСВІТНЯ ПРОГРАМА ДЛЯ ЗЗСО 1-4 класи, розроблена під керівництвом О.Я. Савченко	2018, mon.gov.ua	Затверджена наказом МОН України від 12.08.2022 №743

4	Математика	ТИПОВА ОСВІТНЯ ПРОГРАМА ДЛЯ ЗЗСО 1-4 класи, розроблена під керівництвом О.Я. Савченко	2018, mon.gov.ua	Затверджена наказом МОН України від 12.08.2022 №743
	Я досліджую світ	ТИПОВА ОСВІТНЯ ПРОГРАМА ДЛЯ ЗЗСО 1-4 класи, розроблена під керівництвом О.Я. Савченко	2018, mon.gov.ua	Затверджена наказом МОН України від 12.08.2022 №743
6	Мистецтво	ТИПОВА ОСВІТНЯ ПРОГРАМА ДЛЯ ЗЗСО 1-4 класи, розроблена під керівництвом О.Я. Савченко	2018, mon.gov.ua	Затверджена наказом МОН України від 12.08.2022 №743
7	Дизайн і технології	ТИПОВА ОСВІТНЯ ПРОГРАМА ДЛЯ ЗЗСО 1-4 класи, розроблена під керівництвом О.Я. Савченко	2018, mon.gov.ua	Затверджена наказом МОН України від 12.08.2022 №743
8	Інформатика	ТИПОВА ОСВІТНЯ ПРОГРАМА ДЛЯ ЗЗСО 1-4 класи, розроблена під керівництвом О.Я. Савченко	2018, mon.gov.ua	Затверджена наказом МОН України від 12.08.2022 №743
9	Фізична культура	ТИПОВА ОСВІТНЯ ПРОГРАМА ДЛЯ ЗЗСО 1-4 класи, розроблена під керівництвом О.Я. Савченко	2018, mon.gov.ua	Затверджена наказом МОН України від 12.08.2022 №743

Середня і старша школа

10	Українська мова	Модельна навчальна програма «Українська мова. 5-6 класи» для закладів загальної середньої освіти (автори Голуб Н.Б., Горошкіна О.М.)	Сайт МОНУ, 2021	Наказ Міністерства освіти і науки України від 19.02.2021 №235
11	Українська мова	Програма для загальноосвітніх навчальних закладів. Українська мова 7-9 класи. Глазова О.П.	Сайт МОНУ, 2017	Наказ Міністерства освіти і науки України від 07.06.2017 №804
12	Українська мова	Програма для загальноосвітніх навчальних закладів. Українська мова 10-11 класи	Сайт МОНУ, 2017	Наказ Міністерства освіти і науки № 1407 від 23 жовтня 2017 року
13	Українська література	Модельна навчальна програма «Українська література. 5-6 класи» для закладів загальної середньої освіти (автори Яценко Т.О., Качак Т.Б., Кизилова В.В., Пахаренко В.І., Дячок С.О., Овдійчук Л.М., Слижук О.А., Макаренко В.М., Тригуб І.А.)	Сайт МОНУ, 2021	Наказ Міністерства освіти і науки України від 19.02.2021 №235
14	Українська література	Українська література . 7-9 класи. Програма для загальноосвітніх навчальних закладів.	Сайт МОНУ, 2017	Наказ Міністерства освіти і науки України від 07.06.2017 №804
15	Українська література	Українська література . 10-11 класи. Програма для загальноосвітніх навчальних закладів.	Сайт МОНУ, 2017	Наказ Міністерства освіти і науки № 1407 від 23 жовтня 2017 року

16	Іноземна мова (англійська)	Модельна навчальна програма «Іноземна мова. 5-9 класи» для закладів загальної середньої освіти (автори: Редько В.Г., аленко О.П., Сотникова С.І., Коваленко О.Я., Коропецька І.Б., Якоб О.М., Самойлюкевич І.В., Добра О.М., Кіор Т.М.)	Сайт МОНУ, 2021	Наказ Міністерства освіти і науки України від 19.02.2021 №235
17	Іноземна мова (англійська)	Іноземні мови 7-9 класи. Програма для загальноосвітніх навчальних закладів.	Сайт МОНУ, 2017	Наказ Міністерства освіти і науки України від 07.06.2017 №804
18	Іноземна мова (англійська)	Іноземні мови 10-11 класи. Програма для загальноосвітніх навчальних закладів.	Сайт МОНУ, 2017	Наказ Міністерства освіти і науки № 1407 від 23 жовтня 2017 року
19	Іноземна мова (німецька)	Модельна навчальна програма «Друга іноземна мова. 5-9 класи» для закладів загальної середньої освіти (автори: Редько В.Г., аленко О.П., Сотникова С.І., Коваленко О.Я., Коропецька І.Б., Якоб О.М., Самойлюкевич І.В., Добра О.М., Кіор Т.М., Мацькович М.Р., Глинюк Л.М., Браун Є.Л.)	Сайт МОНУ, 2021	Наказ Міністерства освіти і науки України від 19.02.2021 №235
20	Іноземна мова (німецька)	Іноземні мови 7-9 класи. Програма для загальноосвітніх навчальних закладів.	Сайт МОНУ, 2017	Наказ Міністерства освіти і науки України від 07.06.2017 №804

21	Зарубіжна література	Модельна навчальна програма «Зарубіжна література. 5-6 класи» для закладів загальної середньої освіти (автори Волощук Є.В.)	Сайт МОНУ, 2021	Наказ Міністерства освіти і науки України від 19.02.2021 №235
22	Зарубіжна література	Зарубіжна літератур . 7-9 класи. Програма для загальноосвітніх навчальних закладів.	Сайт МОНУ, 2017	Наказ Міністерства освіти і науки України від 07.06.2017 №804
23	Зарубіжна література	Зарубіжна літератур . 10-11 класи. Програма для загальноосвітніх навчальних закладів.	Сайт МОНУ, 2017	Наказ Міністерства освіти і науки № 1407 від 23 жовтня 2017 року
24	Вступ до історії	Модельна навчальна програма «Вступ до історії України та громадянської освіти. 5-6 класи» для закладів загальної середньої освіти (автори: Бурлака О.В., Власова Н.С., Желіба О.В., Майорський В.В., Піскарьова І.О., Щупак І.Я.)	Сайт МОНУ, 2021	Наказ Міністерства освіти і науки України від 19.02.2021 №235
25	Історія України	Історія України. Всесвітня історія. 7-9 класи. Програма для загальноосвітніх навчальних закладів	Сайт МОНУ, 2017	Наказ Міністерства освіти і науки України від 07.06.2017 №804
26	Історія України	Історія України. Всесвітня історія. 10-11 класи. Програма для загальноосвітніх навчальних закладів.	Сайт МОНУ, 2017	Наказ Міністерства освіти і науки № 1407 від 23 жовтня 2017 року
27	Всесвітня історія	Історія України.	Сайт МОНУ,	Наказ

		Всесвітня історія. 7-9 класи. Програма для загальноосвітніх навчальних закладів.	2017	Міністерства освіти і науки України від 07.06.2017 №804
28	Всесвітня історія	Історія України. Всесвітня історія. 10-11 класи. Програма для загальноосвітніх навчальних закладів.	Сайт МОНУ, 2017	Наказ Міністерства освіти і науки № 1407 від 23 жовтня 2017 року
29	Основи правознавства	Правознавство (практичний курс) 9 клас/ Пометун О.І.	Сайт МОНУ, 2017	Наказ Міністерства освіти і науки України від 07.06.2017 №804
30	Етика	Модельна навчальна програма «Етика. 5-6 класи» для закладів загальної середньої освіти (автори Ашортія Є.Д., Бакка Т.В., Желіба О.В., Козіна Л.Є., Мелещенко Т.В., Щупак І.Я.)	Сайт МОНУ, 2021	Наказ Міністерства освіти і науки України від 19.02.2021 №235
31	Музичне мистецтво	Музичне мистецтво . 7-9 класи. Програма для загальноосвітніх навчальних закладів	Сайт МОНУ, 2017	Наказ Міністерства освіти і науки України від 07.06.2017 №804
32	Мистецтво	Модельна навчальна програма «Мистецтво.5-6 класи» для закладів загальної середньої освіти (автор Кондратова Л.Г.)	Сайт МОНУ, 2021	Наказ Міністерства освіти і науки України від 19.02.2021 №235
33	Мистецтво	Мистецтво 8-9 класи. Програма для загальноосвітніх навчальних закладів	Сайт МОНУ, 2017	Наказ Міністерства освіти і науки України від

				07.06.2017 №804
34	Образотворче мистецтво	Образотворче мистецтво. 7-9 класи. Програма для загальноосвітніх навчальних закладів.	Сайт МОНУ, 2017	Наказ Міністерства освіти і науки України від 07.06.2017 №804
35	Математика	Модельна навчальна програма «Математика. 5-6 класи» для закладів загальної середньої освіти (автори Скворцова С.О., Тарасенкова Н.А.)	Сайт МОНУ, 2021	Наказ Міністерства освіти і науки України від 19.02.2021 №235
36	Алгебра	Навчальна програма для загальноосвітніх навчальних закладів. Математика 5-9 класи (колектив авторів)	Сайт МОНУ, 2017	Наказ Міністерства освіти і науки України від 07.06.2017 №804
37	Алгебра і початки аналізу	Навчальна програма для загальноосвітніх навчальних закладів. Математика 10-11 класи	Сайт МОНУ, 2017	Наказ Міністерства освіти і науки № 1407 від 23 жовтня 2017 року
38	Геометрія	Навчальна програма для загальноосвітніх навчальних закладів. Математика 5-9 класи (колектив авторів)	Сайт МОНУ	Наказ Міністерства освіти і науки України від 07.06.2017 №804
39	Геометрія	Навчальна програма для загальноосвітніх навчальних закладів. Математика 10-11 класи	Сайт МОНУ, 2017	Наказ Міністерства освіти і науки № 1407 від 23 жовтня 2017 року
40	Пізнаємо природу	Модельна навчальна програма «Пізнаємо природу. 5-6 класи (інтегрований курс)» для закладів загальної середньої освіти	Сайт МОНУ, 2021	Наказ Міністерства освіти і науки України від 19.02.2021 №235

		(автор Коршевнюк Т.В.)		
41	Біологія	Програма для загальноосвітніх навчальних закладів. Біологія 7-9 класи.	Сайт МОНУ, 2017	Наказ Міністерства освіти і науки України від 07.06.2017 №804
42	Біологія і Екологія	Програма для загальноосвітніх навчальних закладів. Біологія і екологія 10-11 класи.	Сайт МОНУ, 2017	Наказ Міністерства освіти і науки № 1407 від 23 жовтня 2017 року
43	Географія	Модельна навчальна програма «Географія» 6-9 класи для закладів загальної середньої освіти (авт. Запотоцький С.П., Карпюк Г.І., Гладковський Р.В., Довгань А.І., Совенко В.В., Гільберг Т.Г. та інші)	Сайт МОНУ, 2021	Наказ Міністерства освіти і науки України від 19.02.2021 №235
43	Географія	Навчальна програма для загальноосвітніх навчальних закладів. Географія. 7-9 класи	Сайт МОНУ, 2017	Наказ Міністерства освіти і науки України від 07.06.2017 №804
44	Географія	Навчальна програма для загальноосвітніх навчальних закладів. Географія. 10-11 класи	Сайт МОНУ, 2017	Наказ Міністерства освіти і науки № 1407 від 23 жовтня 2017 року
45	Фізика	Фізика 7-9 класи. Навчальна програма для загальноосвітніх навчальних закладів.	Сайт МОНУ, 2017	Наказ Міністерства освіти і науки України від 07.06.2017 №804
46	Фізика і астрономія	Фізика і астрономія 10-11 класи.	Сайт МОНУ, 2017	Наказ Міністерства

		Навчальна програма для загальноосвітніх навчальних закладів.		освіти і науки № 1407 від 23 жовтня 2017 року
47	Хімія	Навчальна програма для загальноосвітніх навчальних закладів. Хімія 7-9 класи	Сайт МОНУ, 2017	Наказ Міністерства освіти і науки України від 07.06.2017 №804
48	Хімія	Навчальна програма для загальноосвітніх навчальних закладів. Хімія 10-11 класи	Сайт МОНУ, 2017	Наказ Міністерства освіти і науки № 1407 від 23 жовтня 2017 року
49	Технології	Модельна навчальна програма «Технології. 5-6 класи» для закладів загальної середньої освіти (автори Терещук А.І., Абрамова О.В., Гащак В.М., Павич Н.М.)	Сайт МОНУ, 2021	Наказ Міністерства освіти і науки України від 19.02.2021 №235
50	Трудове навчання	Трудове навчання 5-9 класи. Програма для загальноосвітніх навчальних закладів	Сайт МОНУ, 2017	Наказ Міністерства освіти і науки України від 07.06.2017 №804
51	Технології	Навчальна програма для загальноосвітніх навчальних закладів. Трудове навчання 10-11 класи	Сайт МОНУ, 2017	Наказ Міністерства освіти і науки № 1407 від 23 жовтня 2017 року
52	Інформатика	Модельна навчальна програма «Інформатика. 5-6 класи» для закладів загальної середньої освіти (автори	Сайт МОНУ, 2021	Наказ Міністерства освіти і науки України від 19.02.2021 №235

		Ривкінд Й.Я., Лисенко Т.І., Чернікова Л.А., Шакотько В.В.)		
53	Інформатика	Навчальна програма для загальноосвітніх навчальних закладів. Інформатика. 5-9 кл.	Сайт МОНУ, 2017	Наказ Міністерства освіти і науки України від 07.06.2017 №804
54	Інформатика	Навчальна програма для загальноосвітніх навчальних закладів. Інформатика. 10-11 класи	Сайт МОНУ, 2017	Наказ Міністерства освіти і науки № 1407 від 23 жовтня 2017 року
55	Здоров'я, безпека та добробут	Модельна навчальна програма «Здоров'я, безпека та добробут. 5-6 класи (інтегрований курс)» для закладів загальної середньої освіти (автори Гущина Н.І., Василяшко І.П.)	Сайт МОНУ, 2021	Наказ Міністерства освіти і науки України від 19.02.2021 №235
56	Основи здоров'я	Програма для загальноосвітніх навчальних закладів. Основи здоров'я. 5-9 клас	Сайт МОНУ, 2017	Наказ Міністерства освіти і науки України від 07.06.2017 №804
57	Фізична культура	Модельна навчальна програма «Фізична культура. 5-6 класи» для закладів загальної середньої освіти (автори: Педан О.С., Коломоець Г.А., Боляк А.А., Ребрина А.А., Дервянко В.В., Стеценко В.Г., Остапенко О.І., Лакіза О.М., Косик В.М., та інші)	Сайт МОНУ, 2021	Наказ Міністерства освіти і науки України від 19.02.2021 №235
58	Фізична	Навчальна програма з	Сайт МОНУ,	Наказ

	культура	фізичної культури для загальноосвітніх навчальних закладів. 5-9 класи	2017	Міністерства освіти і науки України № 1407 від 23 жовтня 2017 року
59	Фізична культура	Програма для загальноосвітніх навчальних закладів. Фізична культура. 10-11 класи	Сайт МОНУ, 2017	Наказ Міністерства освіти і науки № 1407 від 23 жовтня 2017 року
60	Захист України	Навчальна програма з предмету Захист України для 10-11 класів закладів загальної середньої освіти	Сайт МОНУ	Наказ Міністерства освіти і науки № 1377 від 4 листопада 2020 року
61	Громадянська освіта	Програма для загальноосвітніх навчальних закладів. Людина і світ. 10 клас	Сайт МОНУ, 2017	Наказ Міністерства освіти і науки № 1407 від 23 жовтня 2017 року
62	Економіка	Програма для загальноосвітніх навчальних закладів. Економіка. 10-11 класи	Сайт МОНУ, 2017	Наказ Міністерства освіти і науки № 1407 від 23 жовтня 2017 року

Навчальні програми вчителів розроблені на основі модельних навчальних програм та затверджені педагогічною радою закладу освіти від 29.08.2023 №1
Перелік навчальних програм:

Освітні галузі	Навчальні програми закладу	Клас	ППП учителя
Мовно-літературна	Навчальна програма «Українська мова. 5-6 класи» для закладів загальної середньої освіти	5-6	Осадча Н.В. Марун С.М. Остряк Т.М. Чорна Н.О. Струцінська Н.В.

	Навчальна програма «Українська література. 5-6 класи» для закладів загальної середньої освіти	5-6	Осадча Н.В. Марун С.М. Курінний О.О. Чорна Н.О. Струцінська Н.В.
	Навчальна програма «Зарубіжна література. 5-6 класи» для закладів загальної середньої освіти	5-6	Кравчук Ю.В. Кравчук Т.В. Острячко Т.М.
	Навчальна програма «Іноземна мова. 5-9 класи» для закладів загальної середньої освіти	5-6	Січкарь О.М. Пенькова В.В. Савчук О.М. Баранівська С.М.
	Навчальна програма «Німецька мова. 6 клас (2 рік навчання)» для закладів загальної середньої освіти	6	Лялюшко О.А.
Математична	Навчальна програма «Математика. 5-6 класи» для закладів загальної середньої освіти	5-6	Юзьвак І.В. Яцишина М.Ю. Ковбаса В.О. Стеценко Т.А. Свинціцький М.А.
Природнича	Навчальна програма «Пізнаємо природу. 5-6 класи (інтегрований курс)» для закладів загальної середньої освіти	5-6	Нівінський Л.І. Постовитюк В.І. Силкіна Н.В.
	Навчальна програма	6-9	Кобильник Н.Л.

	«Географія. 6-9 класи» для закладів загальної середньої освіти		Мельник Р.Б. Розовенко Т.М.
Соціальна і здоров'язберезувальна	Навчальна програма «Здоров'я, безпека та добробут 5-6 класи (інтегрований курс)» для закладів загальної середньої освіти	5-6	Нівінський Л.І. Каказей В.Ф. Кравчук Т.В.
	Навчальна програма «Етика.5-6 класи» для закладів загальної середньої освіти	5-6	Пенькова В.В. Кушер Н.В. Кравчук Т.В.
Громадянська та історична	Навчальна програма «Вступ до історії України та громадянської освіти. 5 клас» для закладів загальної середньої освіти	5	Гашук Т.О. Постовитюк В.І. Шпак В.А.
	Навчальна програма «Історія України. Всесвітня історія. 6 клас» для закладів загальної середньої освіти	6	Гашук Т.О. Постовитюк В.І. Шпак В.А.
Інформатична	Навчальна програма «Інформатика. 5-6 класи» для закладів загальної середньої освіти	5-6	Руцька Ж.Л. Кравець І.І. Стеценко Т.А. Мельник Р.Б. Рева О.А., Криворучко Л.І.
Технологічна	Навчальна програма «Технології. 5-6 класи» для закладів загальної середньої освіти	5-6	Нівінський Л.І. Дворська Л.В. Свинціцький М.А. Шпак В.А.

Мистецька	Навчальна програма «Образотворче мистецтво.5-6 клас» для закладів загальної середньої освіти	5-6	Дворська Л.В. Кушер Н.В. Розовенко Т.М.
	Навчальна програма «Музичне мистецтво.5-6 клас» для закладів загальної середньої освіти	5-6	Кушер Н.В. Пенькова В.В. Розовенко Т.М.
Фізична культура	Навчальна програма «Фізична культура.5-6 класи» для закладів загальної середньої освіти	5-6	Куркодим А.М. Гундерук С.А. Рева О.А.

Модифіковані програми з навчальних предметів для учня 2 класу з ООП Горна Ільї.

Освітні галузі	Навчальні програми закладу	Клас	ППП учителя
Мовно-літературна	Модифікована програма з літературного читання та української мови	2	Куркодим Ю.Ю.
	Модифікована програма з іноземної (англійської) мови	2	Пенькова В.В.
Математична	Модифікована програма з математики	2	Куркодим Ю.Ю.
Природнича, соціальна, здоров'язбережувальна	Модифікована програма з інтегрованого курсу «Я досліджую світ»	2	Куркодим Ю.Ю.
Інформатична	Модифікована програма з інформатики	2	Куркодим Ю.Ю.

Технологічна	Модифікована програма з «Дизайн і технології»	2	Куркодим Ю.Ю.
Мистецька	Модифікована програма з інтегрованого курсу «Мистецтво»	2	Куркодим Ю.Ю.
Фізична культура	Модифікована програма з фізичної культури	2	Куркодим Ю.Ю.

1 РОЗДІЛ ПОЧАТКОВА ОСВІТА

1. Загальний обсяг навчального навантаження та орієнтовна тривалість і можливі взаємозв'язки освітніх галузей, предметів, дисциплін

– Загальний обсяг навчального навантаження для учнів 1 класу НУШ (1 цикл) визначено 805 годин/навчальний рік, для 2-х класів – 875 годин/навчальний рік, для 3-х класів - 910 годин/навчальний рік,

Відповідно до наказу МОН України від 20.04.2018р.№407 закладом освіти визначено загальний обсяг навчального навантаження :

– для 4-х класів – 910 годин/навчальний рік.

Відповідно до робочого навчального плану для початкової школи з навчанням українською мовою для 1-4 класу, розробленого на підставі типової освітньої програми початкової освіти під керівництвом О.Я. Савченко (таблиця 1)

1.1. Навчальний план з українською мовою навчання для початкової школи (таблиця 1)

Навчальні предмети Класи	Кількість годин на тиждень			
	1 клас	2 клас	3 клас	4 клас
Інваріативний складник				
Українська мова	7+1	7+1	7+1	7+1
Англійська мова	2	3	3	3
Математика	4	4	5	5

Я досліджую світ	3	3	3	3
Дизайн і технології	1	1	1	1
Музичне мистецтво	1	1	1	1
Образотворче мистецтво	1	1	1	1
Фізична культура	3	3	3	3
Інформатика	-	1	1	1
Разом	23	25	26	26
<i>Варіативна складова</i>				
Гранично допустиме навантаження учня	20	22	23	23
Всього	23	25	26	26
Фінансується	23	25	26	26

1.2. Індивідуальний навчальний план з українською мовою навчання для учня 2 класу з ООП Горна Ільї (таблиця 1)

№	Предмет	Кількість годин
1	Українська мова	7+1
2	Англійська мова	1
3	Математика	4
4	Я досліджую світ	3
5	Дизайн і технології	1
6	Музичне мистецтво	1
7	Образотворче мистецтво	1
8	Інформатика	1
9	Фізична культура	3
10	Корекційно-розвиткові заняття	2

	Разом	25
--	--------------	-----------

1.3. Навчальний план з українською мовою навчання для 2,3,4 класів (таблиця 1)

Макарівська філія

Навчальні предмети Класи	Кількість годин на тиждень			
		2 клас	3 клас	4 клас
<i>Інваріативний складник</i>				
Українська мова		7+1	7+1	7+1
Англійська мова		3	3	3
Математика		4	5	5
Я досліджую світ		3	3	3
Дизайн і технології		1	1	1
Музичне мистецтво		1	1	1
Образотворче мистецтво		1	1	1
Фізична культура		3	3	3
Інформатика		1	1	1
Разом		25	26	26
<i>Варіативна складова</i>				
Гранично допустиме навантаження учня		22	23	23
Всього		25	26	26
Фінансується		25	26	26

1.4. Індивідуальний навчальний план для учнів 1 класу Макарівської філії

№	Предмет	Кількість годин
1	Українська мова	1.75
2	Англійська мова	0,5
3	Математика	1
4	Дизайн і технології	0,25
5	ЯДС	0,5
6	Музичне мистецтво	0,25
7	Образотворче мистецтво	0,25
8	Фізична культура	0,5
	Разом	5

1.5. Навчальний план з українською мовою навчання для 1-4 класів (таблиця 1)

Харківська філія

Навчальні предмети Класи	Кількість годин на тиждень			
	1 клас	3 клас	2 клас	4 клас
	Клас-комплект			
Інваріативний складник				
Українська мова	7		7	7
Англійська мова	2	3	3	3
Математика	4	5	4	5
Я досліджую світ	3		3	3
Дизайн і технології	1		1	1
Музичне мистецтво	1		1	1
Образотворче мистецтво	1		1	1
Фізична культура	3		3	3
Інформатика	-	1	1	1
Разом	22	25	24	25

Варіативна складова				
Гранично допустиме навантаження учня	20	22	23	23
Всього	22	25	24	25
Фінансується	23	26	25	26

- здійснено розподіл навчального навантаження на тиждень,
- встановлено погодинне співвідношення між окремими предметами за роками навчання,
- визначено гранично допустиме тижневе навантаження учнів, що забезпечує реалізацію освітніх галузей Базового навчального плану Державного стандарту, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 21 лютого 2018 р. № 87, через окремі предмети.

На розширення спектра пізнання дитини, формування цілісного сприйняття світу спрямована варіативна складова навчального плану: індивідуальні консультації та групові заняття, додаткові години для вивчення предметів освітніх галузей.

Відповідно до чинних нормативів (наказ Міністерства освіти і науки України від 20.02.2002 р. № 128, зареєстрований в Міністерстві юстиції України від 06.03.2002 за № 229/6517) здійснюється поділ класів на групи при вивченні іноземної мови та інформатики.

Зорієнтовано роботу вчителів на забезпечення інтеграції змісту предметів: "Фізична культура" та "Основи здоров'я" у зміст всіх предметів інваріантної та варіативної складових навчального плану.

Години, передбачені для фізичної культури, не враховуються під час визначення гранично допустимого навчального навантаження учнів, але обов'язково фінансуються.

Відповідно до Загальних положень типової освітньої програми закладів загальної середньої освіти I ступеня, затверджених наказом МОНУ від 20.04.2018р. №407, освітню програму укладено за такими освітніми галузями: мови і літератури (мовний і літературний компоненти), математика, природознавство, суспільствознавство, мистецтво, технології, здоров'я і фізична культура; до предметів, які вивчаються в початковій школі закладу відносяться: українська мова, іноземна мова, математика, природознавство, я у світі, я досліджую світ, музичне мистецтво, дизайн і технології, інформатика, основи здоров'я, фізична культура.

Зміст предметів, які вивчаються в початковій школі, закладений в переліку навчальних програм для учнів закладів загальної середньої освіти I ступеня

(затверджених наказом МОН від 29.05.2015 № 584).

Логічна послідовність вивчення предметів розкривається у відповідних навчальних програмах.

Відповідно до чинного законодавства при визначенні гранично допустимого навантаження учнів ураховані санітарно-гігієнічні норми та нормативна тривалість уроків у 1 – х класах – 35 хвилин, 2-4 класах – 40 хвилин.

2. Очікувані результати навчання та компетентностей учнів

Освітня програма спрямована на реалізацію мети та завдань освітньої галузі, визначених у Державному стандарті початкової загальної освіти, що забезпечує формування у молодших школярів ключових компетентностей, які позначаються через уміння вчитися, здатність логічного міркування, уміння критично мислити, готовність розв'язувати проблеми із застосовуванням досвіду практичної діяльності для вирішення повсякденних задач, уміння працювати в команді тощо. Крім того, навчання в 1-4 класах сприятиме виробленню в учнів передумов самостійного пошуку й аналізу інформації, фінансової грамотності та підприємницьких навичок.

Такі ключові компетентності, як уміння вчитися, ініціативність і підприємливість, екологічна грамотність і здоровий спосіб життя, соціальна та громадянська компетентності можуть формуватися відразу засобами усіх предметів.

Необхідною умовою формування компетентностей є діяльнісна спрямованість навчання, яка передбачає постійне включення учнів до різних видів педагогічно доцільної активної навчально-пізнавальної діяльності, а також практична його спрямованість. Тому доцільно, де це можливо, не лише показувати виникнення факту із практичної ситуації, а й по можливості перевіряти його на практиці й встановлювати причинно-наслідкові зв'язки. Формуванню ключових компетентностей сприяє встановлення та реалізація в освітньому процесі міжпредметних і внутрішньо предметних зв'язків, а саме: змістово-інформаційних, операційно-діяльнісних і організаційно-методичних. Їх використання посилює пізнавальний інтерес учнів до навчання і підвищує рівень їхньої загальної культури, створює умови для систематизації навчального матеріалу і формування наукового світогляду. Учні набувають досвіду застосування знань на практиці та перенесення їх в нові ситуації.

Навчальні досягнення здобувачів освіти в 1-2 класах підлягають вербальному, формувальному оцінюванню.

3. Форми організації освітнього процесу

Відповідно до Типової освітньої програми закладів загальної середньої освіти І ступеня педагогічний колектив запроваджує такі форми організації освітнього процесу:

- ✓ різні типи уроків:
 - формування компетентностей;
 - розвитку компетентностей;
 - перевірки та/або оцінювання досягнення компетентностей;
 - корекції основних компетентностей;
 - комбінований урок;
- ✓ екскурсії,
- ✓ віртуальні подорожі,
- ✓ спектаклі,
- ✓ квести, які вчитель організує у межах уроку або в позаурочний час.

4. Вимоги до осіб, які можуть розпочати навчання за освітньою програмою

У відповідності до Закону України «Про освіту» початкова освіта здобувається, як правило, з шести років.

Діти, яким на 1 вересня поточного навчального року виповнилося сім років, повинні розпочинати здобуття початкової освіти цього ж навчального року. Діти, яким на 1 вересня поточного навчального року не виповнилося шести років, можуть розпочинати здобуття початкової освіти цього ж навчального року за бажанням батьків або осіб, які їх замінюють, якщо їм виповниться шість років до 31 грудня поточного року. Особи з особливими освітніми потребами можуть розпочинати здобуття початкової освіти з іншого віку.

Впровадження інклюзивної освіти здійснюється на підставі Закону України від 23.05.2017 №2053 – VIII «Про внесення змін до Закону України «Про освіту» щодо особливостей доступу осіб з особливими освітніми потребами до освітніх послуг»

Програма розроблена відповідно до наказу Міністерства освіти і науки від 26.07.2018 року №814 «Про затвердження типової освітньої програми початкової освіти спеціальних закладів загальної середньої освіти для дітей з особливими освітніми потребами», із змінами, внесеними згідно з Наказом Міністерства освіти і науки № 917 від 16.08.2018 та висновків про комплексну психолого – педагогічну оцінку розвитку дитини КУ «Інклюзивно – ресурсний центр Попільнянської селищної ради Житомирської області»

2 РОЗДІЛ

БАЗОВА СЕРЕДНЯ ОСВІТА

Впровадження Державного стандарту базової та повної загальної середньої освіти:

- на рівні базової середньої освіти: в 5 класах – Державного стандарту базової середньої освіти (затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 30.09.2020 року №898);
- в 6-9 класах – Державного стандарту базової та повної загальної середньої освіти (затвердженого Постановою КМУ від 23 листопада 2011 року № 1392)

Типова освітня програма для 5-9 класів закладів загальної середньої освіти (затверджена наказом МОН України від 19.02.2021 №235).

Типова освітня програма для 6-9 класів закладів загальної середньої освіти II ступеня (затверджена наказом Міністерства освіти і науки України від 20.04.2018 року №405 «Про затвердження типової освітньої програми закладів загальної середньої освіти II ступеня» (зі змінами внесеними наказом МОН від 03 серпня 2022 року №698).

1.1. Навчальний план з українською мовою навчання для 5 – 6 класів (Таблиця 10), для 7-9 класів (Таблиця 1)

Навчальні предмети Класи	Кількість годин на тиждень						
	5	6	7А	7Б	8	9А	9Б
<i>Інваріативний складник</i>							
Українська мова	4	4	2,5	2,5	2	2	2
Українська література	2	2	2	2	2	2	2
Англійська мова	3,5	3	2	2	2	3	3
Німецька мова	-	2	2	2	2	-	-
Зарубіжна література	1,5	1,5	2	2	2	2	2
Історія України	1	1	1	1	1,5	1,5	1,5
Всесвітня історія		1	1	1	1	1	1
Основи правознавства	-	-	-	-	-	1	1
Математика	5	5	-	-	-	-	-
Алгебра			2	2	2	2	2
Геометрія			2	2	2	2	2
Інтегрований курс «Пізнаємо природу»	2	2	-	-	-	-	-
Біологія	-	-	2	2	2	2	2
Географія	-	2	2	2	2	1,5	1,5
Хімія	-	-	1,5	1,5	2	2	2
Фізика	-	-	2	2	2	3	3

Трудове навчання	2	2	1	1	1	1	1
Інформатика	1,5	1	1	1	2	2	2
Музичне мистецтво	1	1	1	1	-	-	-
Образотворче мистецтво	1	1	1	1	-	-	-
Мистецтво	-	-	-	-	1	1	1
Фізична культура	3	3	3	3	3	3	3
Основи здоров'я			1	1	1	1	1
Інтегрований курс «Здоров'я, безпека та добробут»	1	1	-	-	-	-	-
Етика	0,5	0,5	-	-	-	-	-
Разом	29	33	32	32	32,5	33	33
<i>Варіативна складова</i>							
Курс за вибором: Історія рідного краю	-	-	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5
Гранично допустиме навантаження учня	28	31	32	32	33	33	33
Всього	29	33	32,5	32,5	33	33,5	33,5
Фінансується	31	34	35	35	36	36	36

Під час проведення практичних занять з інформатики 5,6,8 класи діляться на групи. Українська мова, англійська мова та німецька мова 6 класі ділиться на групи.

1.2. Навчальний план з українською мовою навчання для 5 – 9 класів

(Таблиця 1)

Макарівська філія

Навчальні предмети Класи	5	6	7	8	9
	Українська мова	4	4	2,5	2
Українська література	2	2	2	2	2
Англійська мова	3,5	3,5	3	3	3
Німецька мова	-	-	-	-	-
Зарубіжна література	1,5	1,5	2	2	2
Історія України	1	1	1	1,5	1,5
Всесвітня історія		1	1	1	1
Основи правознавства	-	-	-	-	1
Математика	5	5	-	-	-
Алгебра			2	2	2

Геометрія			2	2	2
Інтегрований курс «Пізнаємо природу»	2	2	-	-	-
Біологія	-	-	2	2	2
Географія	-	2	2	2	1,5
Хімія	-	-	1,5	2	2
Фізика	-	-	2	2	3
Трудове навчання	2	2	1	1	1
Інформатика	1,5	1	1	2	2
Музичне мистецтво	1	1	1	-	-
Образотворче мистецтво	1	1	1	-	-
Мистецтво	-	-	-	1	1
Фізична культура	3	3	3	3	3
Основи здоров'я			1	1	1
Інтегрований курс «Здоров'я, безпека та добробут»	1	1	-	-	-
Етика	0.5	0.5	-	-	-
Разом	29	31.5	31	31,5	33
Курс за вибором: Історія рідного краю	-	-	0,5	0,5	0,5
Гранично допустиме навантаження учня	28	31	32	33	33
Всього	29	31.5	31,5	32	33,5
Фінансується	31	34	35	36	36

1.3. Навчальний план з українською мовою навчання для 6 – 8 класів (Таблиця 10)

Харлівська філія

Навчальні предмети Класи	Кількість годин на тиждень			
	6	7	8	9
Інваріативний складник				
Українська мова	4	2,5	2	2
Українська література	2	2	2	2
Англійська мова	3,5	3	3	3
Зарубіжна література	1,5	2	2	2
Історія України	1	1	1,5	1,5
Всесвітня історія	1	1	1	1

Основи правознавства	-	-	-	1
Математика	5	-	-	-
Алгебра		2	2	2
Геометрія		2	2	2
Інтегрований курс «Пізнаємо природу»	2	-	-	-
Біологія	-	2	2	2
Географія	2	2	2	1,5
Хімія	-	1,5	2	2
Фізика	-	2	2	3
Трудове навчання	2	1	1	1
Інформатика	1,5	1	2	2
Музичне мистецтво	1	1	-	-
Образотворче мистецтво	1	1	-	-
Мистецтво	-	-	1	1
Фізична культура	3	3	3	3
Основи здоров'я		1	1	1
Інтегрований курс «Здоров'я, безпека та добробут»	1	-	-	-
Етика	0,5	-	-	-
Разом	32	31	31,5	33
<i>Варіативна складова</i>				
Курс за вибором: Історія рідного краю	-	0,5	0,5	0,5
Гранично допустиме навантаження учня	31	32	33	33
Всього	32	31,5	32	33,5
Фінансується	34	35	36	36

1.4.Індивідуальний навчальний план для учня 5 класу Харлівської філії Горбатюка Романа Григоровича

№	Предмет	Кількість годин
1	Українська мова	1,5
2	Українська література	0,5
3	Англійська мова	0,5
4	Зарубіжна література	0,5
5	Історія України	0,5

6	Математика	1,5
7	Інтегрований курс «Пізнаємо природу»	0,5
8	Трудове навчання	0,5
9	Інформатика	0,5
10	Музичне мистецтво	0,25
11	Образотворче мистецтво	0,25
12	Фізична культура	0,5
13	Інтегрований курс «Здоров'я, безпека та добробут»	0,25
14	Етика	0,25
	Разом	8

Гранична наповнюваність класів та тривалість уроків встановлена відповідно до Закону України "Про загальну середню освіту" .

Відповідно до мети та загальних цілей, окреслених у Державному стандарті, визначено завдання, які має реалізувати вчитель у рамках кожної освітньої галузі.

2. Очікувані результати навчання здобувачів освіти

Результати навчання повинні зробити внесок у формування ключових компетентностей учнів:

№ з/п	Ключові компетентності	Компоненти
1	Спілкування державною (і рідною — у разі відмінності) мовами	<p>Уміння: ставити запитання і розпізнавати проблему; міркувати, робити висновки на основі інформації, поданої в різних формах (у текстовій формі, таблицях, діаграмах, на графіках); розуміти, пояснювати і перетворювати тексти задач (усно і письмово), грамотно висловлюватися рідною мовою; доречно та коректно вживати в мовленні термінологію з окремих предметів, чітко, лаконічно та зрозуміло формулювати думку, аргументувати, доводити правильність тверджень; уникнення невнормованих іншомовних запозичень у спілкуванні на тематику окремого предмета; поповнювати свій словниковий запас.</p> <p>Ставлення: розуміння важливості чітких та лаконічних формулювань.</p> <p>Навчальні ресурси: означення понять, формулювання</p>

№ з/п	Ключові компетентності	Компоненти
		властивостей, доведення правил, теорем
2	Спілкування іноземними мовами	<p>Уміння: здійснювати спілкування в межах сфер, тем і ситуацій, визначених чинною навчальною програмою; розуміти на слух зміст автентичних текстів; читати і розуміти автентичні тексти різних жанрів і видів із різним рівнем розуміння змісту; здійснювати спілкування у письмовій формі відповідно до поставлених завдань; використовувати у разі потреби невербальні засоби спілкування за умови дефіциту наявних мовних засобів; ефективно взаємодіяти з іншими усно, письмово та за допомогою засобів електронного спілкування.</p> <p>Ставлення : критично оцінювати інформацію та використовувати її для різних потреб; висловлювати свої думки, почуття та ставлення; адекватно використовувати досвід, набутий у вивченні рідної мови та інших навчальних предметів, розглядаючи його як засіб усвідомленого оволодіння іноземною мовою; обирати й застосовувати доцільні комунікативні стратегії відповідно до різних потреб; ефективно користуватися навчальними стратегіями для самостійного вивчення іноземних мов.</p> <p>Навчальні ресурси : підручники, словники, довідкова література, мультимедійні засоби, адаптовані іншомовні тексти.</p>
3	Математична компетентність	<p>Уміння: оперувати текстовою та числовою інформацією; встановлювати відношення між реальними об'єктами навколишньої дійсності (природними, культурними, технічними тощо); розв'язувати задачі, зокрема практичного змісту; будувати і досліджувати найпростіші математичні моделі реальних об'єктів, процесів і явищ, інтерпретувати та оцінювати результати; прогнозувати в контексті навчальних та практичних задач;</p>

№ з/п	Ключові компетентності	Компоненти
		<p>використовувати математичні методи у життєвих ситуаціях.</p> <p>Ставлення: усвідомлення значення математики для повноцінного життя в сучасному суспільстві, розвитку технологічного, економічного й оборонного потенціалу держави, успішного вивчення інших предметів.</p> <p>Навчальні ресурси: розв'язування математичних задач, і обов'язково таких, що моделюють реальні життєві ситуації</p>
4	<p>Основні компетентності у природничих науках і технологіях</p>	<p>Уміння: розпізнавати проблеми, що виникають у довкіллі; будувати та досліджувати природні явища і процеси; послуговуватися технологічними пристроями.</p> <p>Ставлення: усвідомлення важливості природничих наук як універсальної мови науки, техніки та технологій. усвідомлення ролі наукових ідей в сучасних інформаційних технологіях</p> <p>Навчальні ресурси: складання графіків та діаграм, які ілюструють функціональні залежності результатів впливу людської діяльності на природу</p>
5	<p>Інформаційно-цифрова компетентність</p>	<p>Уміння: структурувати дані; діяти за алгоритмом та складати алгоритми; визначати достатність даних для розв'язання задачі; використовувати різні знакові системи; знаходити інформацію та оцінювати її достовірність; доводити істинність тверджень.</p> <p>Ставлення: критичне осмислення інформації та джерел її отримання; усвідомлення важливості інформаційних технологій для ефективного розв'язування математичних задач.</p> <p>Навчальні ресурси: візуалізація даних, побудова графіків та діаграм за допомогою програмних засобів</p>
6	<p>Уміння вчитися впродовж життя</p>	<p>Уміння: визначати мету навчальної діяльності, відбирати й застосовувати потрібні знання та способи</p>

№ з/п	Ключові компетентності	Компоненти
		<p>діяльності для досягнення цієї мети; організувати та планувати свою навчальну діяльність; моделювати власну освітню траєкторію, аналізувати, контролювати, коригувати та оцінювати результати своєї навчальної діяльності; доводити правильність власного судження або визнавати помилковість.</p> <p>Ставлення: усвідомлення власних освітніх потреб та цінності нових знань і вмінь; зацікавленість у пізнанні світу; розуміння важливості вчитися впродовж життя; прагнення до вдосконалення результатів своєї діяльності.</p> <p>Навчальні ресурси: моделювання власної освітньої траєкторії</p>
7	Ініціативність і підприємливість	<p>Уміння: генерувати нові ідеї, вирішувати життєві проблеми, аналізувати, прогнозувати, ухвалювати оптимальні рішення; використовувати критерії раціональності, практичності, ефективності та точності, з метою вибору найкращого рішення; аргументувати та захищати свою позицію, дискутувати; використовувати різні стратегії, шукаючи оптимальних способів розв'язання життєвого завдання.</p> <p>Ставлення: ініціативність, відповідальність, упевненість у собі; переконаність, що успіх команди – це й особистий успіх; позитивне оцінювання та підтримка конструктивних ідей інших.</p> <p>Навчальні ресурси: завдання підприємницького змісту (оптимізаційні задачі)</p>
8	Соціальна і громадянська компетентності	<p>Уміння: висловлювати власну думку, слухати і чути інших, оцінювати аргументи та змінювати думку на основі доказів; аргументувати та відстоювати свою позицію; ухвалювати аргументовані рішення в життєвих ситуаціях; співпрацювати в команді, виділяти та виконувати власну роль в командній роботі; аналізувати власну економічну ситуацію,</p>

№ з/п	Ключові компетентності	Компоненти
		<p>родинний бюджет; орієнтуватися в широкому колі послуг і товарів на основі чітких критеріїв, робити споживчий вибір, спираючись на різні дані.</p> <p>Ставлення: ощадливість і поміркованість; рівне ставлення до інших незалежно від статків, соціального походження; відповідальність за спільну справу; налаштованість на логічне обґрунтування позиції без передчасного переходу до висновків; повага до прав людини, активна позиція щодо боротьби із дискримінацією.</p> <p>Навчальні ресурси: завдання соціального змісту</p>
9	Обізнаність і самовираження у сфері культури	<p>Уміння: грамотно і логічно висловлювати свою думку, аргументувати та вести діалог, враховуючи національні та культурні особливості співрозмовників та дотримуючись етики спілкування і взаємодії; враховувати художньо-естетичну складову при створенні продуктів своєї діяльності (малюнків, текстів, схем тощо).</p> <p>Ставлення: культурна самоідентифікація, повага до культурного розмаїття у глобальному суспільстві; усвідомлення впливу окремого предмета на людську культуру та розвиток суспільства.</p> <p>Навчальні ресурси: математичні моделі в різних видах мистецтва</p>
10	Екологічна грамотність і здорове життя	<p>Уміння: аналізувати і критично оцінювати соціально-економічні події в державі на основі різних даних; враховувати правові, етичні, екологічні і соціальні наслідки рішень; розпізнавати, як інтерпретації результатів вирішення проблем можуть бути використані для маніпулювання.</p> <p>Ставлення: усвідомлення взаємозв'язку кожного окремого предмета та екології на основі різних даних; ощадне та бережливе відношення до природних ресурсів, чистоти довкілля та дотримання санітарних норм побуту; розгляд порівняльної характеристики</p>

№ з/п	Ключові компетентності	Компоненти
		щодо вибору здорового способу життя; власна думка та позиція до зловживань алкоголю, нікотину тощо. Навчальні ресурси: навчальні проекти, завдання соціально-економічного, екологічного змісту; задачі, які сприяють усвідомленню цінності здорового способу життя

Педагогічному колективу закладу освіти приділити значну увагу організації навчання через наскрізні лінії, які є засобом інтеграції ключових і загально предметних компетентностей, окремих предметів та предметних циклів, а також соціально значимими міжпредметними темами, які допомагають формуванню в учнів уявлень про суспільство в цілому, розвивають здатність застосовувати отримані знання у різних ситуаціях.

3. Рекомендовані форми організації освітнього процесу та інструменти внутрішнього забезпечення якості освіти

Основними формами організації освітнього процесу вважати різні типи уроку:

- формування компетентностей;
- розвитку компетентностей;
- перевірки та/або оцінювання досягнення компетентностей;
- корекції основних компетентностей;
- комбінований урок.

Також формами організації освітнього процесу є екскурсії, віртуальні подорожі, уроки-семінари, конференції, форуми, спектаклі, брифінги, квести, інтерактивні уроки (уроки-«суди», урок-дискусійна група, уроки з навчанням одних учнів іншими), інтегровані уроки, проблемний урок, відео-уроки, прес-конференції, ділові ігри тощо.

Форми організації освітнього процесу уточнюються та розширюються у змісті окремих предметів за умови виконання державних вимог Державного стандарту та окремих предметів протягом навчального року.

Вибір форм і методів навчання вчитель визначає самостійно, враховуючи конкретні умови роботи, забезпечуючи водночас досягнення конкретних очікуваних результатів, зазначених у навчальних програмах окремих предметів.

З метою засвоєння нового матеріалу та розвитку компетентностей створити умови для проведення навчально-практичних занять з різних предметів як функції перевірки та оцінювання досягнення компетентностей учнів. Спрямувати роботу вчителів на проведення занять в малих групах (у тому числі роботу учнів у парах змінного складу) за умови, що окремі учні виконують роботу консультантів, тобто тих, хто навчає малу групу.

3 РОЗДІЛ

ПОВНА СЕРЕДНЯ ОСВІТА

Впровадження Державного стандарту базової та повної загальної середньої освіти, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 23 листопада 2011 року № 1392

Програма розроблена відповідно до наказу Міністерства освіти і науки від 20.04.2018 року №408, (у редакції наказу МОН від 28.11.2019 №1493 зі змінами, внесеними наказом МОН від 31.03.2020 № 464) «Про затвердження типової освітньої програми закладів загальної середньої освіти III ступеня» (зі змінами внесеними наказом МОН від 03 серпня 2022 року № 698).

Освітня програма школи передбачає досягнення учнями результатів навчання (компетентностей), визначених Державним стандартом.

Програмою передбачено:

1. Загальний обсяг навчального навантаження та орієнтовна тривалість і можливі взаємозв'язки окремих предметів, факультативних курсів, зокрема їх інтеграції, а також логічна послідовність їх вивчення. Загальний обсяг навчального навантаження здобувачів повної середньої освіти для 10-11 класів складає 2100 годин/навчальний рік:

- для 10 класів 1067,5 годин/навчальний рік;

- для 11 класів 1032,5 годин/навчальний рік;

1.1. Навчальний план для 10-11 класів (таблиця 2)

Навчальні предмети	Кількість годин на тиждень у класах	
	10	11
<i>Базові предмети</i>		
Українська мова	2	2
Іноземна мова	2	2
Українська література	2	2
Зарубіжна література	1	1
Історія України	1,5	1,5

Всесвітня історія	1	1
Громадянська освіта	2	-
Алгебра	2	2
Геометрія	2	2
Біологія і екологія	2	2
Географія	1,5	1
Фізика і астрономія	3	4
Хімія	1,5	2
Фізична культура	3	3
Захист Вітчизни	1,5	1,5
<i>Вибірково-обов'язкові предмети</i>		
Інформатика	1,5	1,5
Трудове навчання	1,5	1,5
Разом	31	30
<i>Курси за вибором:</i>		
Історія рідного краю	0,5	0,5
Гранично допустиме навантаження одного учня	33	33
Всього	31,5	30,5

Навчальним планом передбачено загальний обсяг навчального навантаження та тижневі години на вивчення базових предметів, вибірково-обов'язкових предметів.

Індивідуальній орієнтованості на учня сприяє те, що в освітній процес введено вибірково-обов'язковий предмет «Інформатика»; «Технології»; курс за вибором.

При тематичному плануванні педагогами враховано засоби інтеграції ключових і загально предметних компетентностей, окремих предметів та предметних циклів для реалізації наскрізних ліній.

2.Очікувані результати навчання учнів

Результати навчання повинні зробити внесок у формування **ключових компетентностей** учнів.

№ з/п	Ключові компетентності	Компоненти
1	Спілкування державною (і рідною — у разі відмінності) мовами	<p>Уміння: ставити запитання і розпізнавати проблему; міркувати, робити висновки на основі інформації, поданої в різних формах (у текстовій формі, таблицях, діаграмах, на графіках); розуміти, пояснювати і перетворювати тексти задач (усно і письмово), грамотно висловлюватися рідною мовою; доречно та коректно вживати в мовленні термінологію з окремих предметів, чітко, лаконічно та зрозуміло формулювати думку, аргументувати, доводити правильність тверджень; уникнення невнормованих іншомовних запозичень у спілкуванні на тематику окремого предмета; поповнювати свій словниковий запас.</p> <p>Ставлення: розуміння важливості чітких та лаконічних формулювань.</p> <p>Навчальні ресурси: означення понять, формулювання властивостей, доведення правил, теорем</p>
2	Спілкування іноземними мовами	<p>Уміння: здійснювати спілкування в межах сфер, тем і ситуацій, визначених чинною навчальною програмою; розуміти на слух зміст автентичних текстів; читати і розуміти автентичні тексти різних жанрів і видів із різним рівнем розуміння змісту; здійснювати спілкування у письмовій формі відповідно до поставлених завдань; використовувати у разі потреби невербальні засоби спілкування за умови дефіциту наявних мовних засобів; обирати й застосовувати доцільні комунікативні стратегії відповідно до різних потреб.</p> <p>Ставлення: критично оцінювати інформацію та використовувати її для різних потреб; висловлювати свої думки, почуття та ставлення; ефективно взаємодіяти з іншими усно, письмово та за допомогою засобів електронного спілкування; ефективно користуватися навчальними стратегіями для</p>

№ з/п	Ключові компетентності	Компоненти
		<p>самостійного вивчення іноземних мов; адекватно використовувати досвід, набутий у вивченні рідної мови та інших навчальних предметів, розглядаючи його як засіб усвідомленого оволодіння іноземною мовою.</p> <p>Навчальні ресурси: підручники, словники, довідкова література, мультимедійні засоби, адаптовані іншомовні тексти.</p>
3	Математична компетентність	<p>Уміння: оперувати текстовою та числовою інформацією; встановлювати відношення між реальними об'єктами навколишньої дійсності (природними, культурними, технічними тощо); розв'язувати задачі, зокрема практичного змісту; будувати і досліджувати найпростіші математичні моделі реальних об'єктів, процесів і явищ, інтерпретувати та оцінювати результати; прогнозувати в контексті навчальних та практичних задач; використовувати математичні методи у життєвих ситуаціях.</p> <p>Ставлення: усвідомлення значення математики для повноцінного життя в сучасному суспільстві, розвитку технологічного, економічного й оборонного потенціалу держави, успішного вивчення інших предметів.</p> <p>Навчальні ресурси: розв'язування математичних задач, і обов'язково таких, що моделюють реальні життєві ситуації</p>
4	Основні компетентності у природничих науках і технологіях	<p>Уміння: розпізнавати проблеми, що виникають у довкіллі; будувати та досліджувати природні явища і процеси; послуговуватися технологічними пристроями.</p> <p>Ставлення: усвідомлення важливості природничих наук як універсальної мови науки, техніки та технологій. усвідомлення ролі наукових ідей в сучасних інформаційних технологіях</p>

№ з/п	Ключові компетентності	Компоненти
		<p>Навчальні ресурси: складання графіків та діаграм, які ілюструють функціональні залежності результатів впливу людської діяльності на природу</p>
5	Інформаційно-цифрова компетентність	<p>Уміння: структурувати дані; діяти за алгоритмом та складати алгоритми; визначати достатність даних для розв'язання задачі; використовувати різні знакові системи; знаходити інформацію та оцінювати її достовірність; доводити істинність тверджень.</p> <p>Ставлення: критичне осмислення інформації та джерел її отримання; усвідомлення важливості інформаційних технологій для ефективного розв'язування математичних задач.</p> <p>Навчальні ресурси: візуалізація даних, побудова графіків та діаграм за допомогою програмних засобів</p>
6	Уміння вчитися впродовж життя	<p>Уміння: визначати мету навчальної діяльності, відбирати й застосовувати потрібні знання та способи діяльності для досягнення цієї мети; організувати та планувати свою навчальну діяльність; моделювати власну освітню траєкторію, аналізувати, контролювати, коригувати та оцінювати результати своєї навчальної діяльності; доводити правильність власного судження або визнавати помилковість.</p> <p>Ставлення: усвідомлення власних освітніх потреб та цінності нових знань і вмінь; зацікавленість у пізнанні світу; розуміння важливості вчитися впродовж життя; прагнення до вдосконалення результатів своєї діяльності.</p> <p>Навчальні ресурси: моделювання власної освітньої траєкторії</p>
7	Ініціативність і підприємливість	<p>Уміння: генерувати нові ідеї, вирішувати життєві проблеми, аналізувати, прогнозувати, ухвалювати оптимальні рішення; використовувати критерії раціональності, практичності, ефективності та точності, з метою вибору найкращого рішення;</p>

№ з/п	Ключові компетентності	Компоненти
		<p>аргументувати та захищати свою позицію, дискутувати; використовувати різні стратегії, шукаючи оптимальних способів розв'язання життєвого завдання.</p> <p>Ставлення: ініціативність, відповідальність, упевненість у собі; переконаність, що успіх команди – це й особистий успіх; позитивне оцінювання та підтримка конструктивних ідей інших.</p> <p>Навчальні ресурси: завдання підприємницького змісту (оптимізаційні задачі)</p>
8	Соціальна і громадянська компетентності	<p>Уміння: висловлювати власну думку, слухати і чути інших, оцінювати аргументи та змінювати думку на основі доказів; аргументувати та відстоювати свою позицію; ухвалювати аргументовані рішення в життєвих ситуаціях; співпрацювати в команді, виділяти та виконувати власну роль в командній роботі; аналізувати власну економічну ситуацію, родинний бюджет; орієнтуватися в широкому колі послуг і товарів на основі чітких критеріїв, робити споживчий вибір, спираючись на різні дані.</p> <p>Ставлення: ощадливість і поміркованість; рівне ставлення до інших незалежно від статків, соціального походження; відповідальність за спільну справу; налаштованість на логічне обґрунтування позиції без передчасного переходу до висновків; повага до прав людини, активна позиція щодо боротьби із дискримінацією.</p> <p>Навчальні ресурси: завдання соціального змісту</p>
9	Обізнаність і самовираження у сфері культури	<p>Уміння: грамотно і логічно висловлювати свою думку, аргументувати та вести діалог, враховуючи національні та культурні особливості співрозмовників та дотримуючись етики спілкування і взаємодії; враховувати художньо-естетичну складову при створенні продуктів своєї діяльності (малюнків, текстів, схем тощо).</p>

№ з/п	Ключові компетентності	Компоненти
		<p>Ставлення: культурна самоідентифікація, повага до культурного розмаїття у глобальному суспільстві; усвідомлення впливу окремого предмета на людську культуру та розвиток суспільства.</p> <p>Навчальні ресурси: математичні моделі в різних видах мистецтва</p>
10	Екологічна грамотність і здорове життя	<p>Уміння: аналізувати і критично оцінювати соціально-економічні події в державі на основі різних даних; враховувати правові, етичні, екологічні і соціальні наслідки рішень; розпізнавати, як інтерпретації результатів вирішення проблем можуть бути використані для маніпулювання.</p> <p>Ставлення: усвідомлення взаємозв'язку окремого предмета та екології на основі різних даних; ощадне та бережливе відношення до природних ресурсів, чистоти довкілля та дотримання санітарних норм побуту; розгляд порівняльної характеристики щодо вибору здорового способу життя; власна думка та позиція до зловживань алкоголю, нікотину тощо.</p> <p>Навчальні ресурси: навчальні проекти, завдання соціально-економічного, екологічного змісту; задачі, які сприяють усвідомленню цінності здорового способу життя</p>

3.Рекомендовані форми організації освітнього процесу та інструменти внутрішнього забезпечення якості освіти

Необхідною умовою формування компетентностей є діяльнісний підхід, який передбачає постійне включення учнів до різних видів навчально-пізнавальної діяльності, а також практична спрямованість процесу навчання. Формуванню ключових компетентностей сприяє встановлення та реалізація в освітньому процесі міжпредметних і внутрішньо-предметних зв'язків і наскрізних змістових ліній. Навчання за наскрізними змістовими лініями реалізуються насамперед через:

- організацію освітнього середовища;

- окремі предмети, роль яких при навчанні за наскрізними лініями різна і залежить від цілей і змісту окремого предмета та від того, наскільки тісно той чи інший предметний цикл пов'язаний із конкретною змістовою лінією;

- роботу в проєктах;

- позаурочну навчальну роботу і роботу гуртків.

Очікувані результати навчання, окреслені в межах кожного предмета, досяжні, якщо використовувати діяльнісний підхід, проблемне навчання, проєктні технології, ситуаційні вправи, інтерактивні форми, роботу в парах/групах змінного складу тощо. Формами організації освітнього процесу можуть бути різні типи уроків, практичні заняття, семінари, конференції, заліки, співбесіди, проєкти (дослідницькі, інформаційні, мистецькі), сюжетно-рольові ігри, екскурсії, віртуальні подорожі тощо. Форми організації освітнього процесу уточнюються та розширюються у змісті окремих предметів за умови виконання державних вимог Державного стандарту та окремих предметів протягом навчального року.

Вибір форм і методів навчання вчитель/вчителька визначає самостійно, враховуючи конкретні умови роботи, забезпечуючи водночас досягнення конкретних очікуваних результатів, зазначених у навчальних програмах окремих предметів.